

Sygn. akt V CSK 379/20

POSTANOWIENIE

Dnia 16 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa Syndyka masy upadłości M.M.

przeciwko M. M. i K.M.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną i zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 czerwca 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 13 lutego 2020 r., sygn. akt I ACa (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2) odstępuje od odciążenia powoda kosztami postępowania
kasacyjnego na rzecz pozwanego.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny,

czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Powód wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), które przedstawił w formie pytań: 1) „czy do ustawowych zadań syndyka masy upadłości w trwającym postępowaniu upadłościowym należy ochrona wszystkich wierzycieli upadłego podmiotu, czy jedynie tych, którzy zgłosili swoje roszczenia do masy upadłości w trybie zgłoszenia wierzytelności w ustawowym terminie”; 2) „czy w zakresie rozpoznania dokonywanego przez Sąd *meriti* w toku postępowania wszczętego skargą pauliańską syndyka masy upadłości mieści się również analiza następstw dla masy upadłości - w szczególności skutków ekonomicznych związanych z uwzględnieniem powództwa.”

Zgodnie z ustaloną linią orzecznictwa powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga wskazania na problem o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygnięty w dotychczasowym orzecznictwie i wymagający pogłębionej wykładni. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których ono powstało. Zagadnienie powinno być ponadto „istotne” z uwagi na wagę problemu interpretacyjnego, którego dotyczy dla systemu prawa. co do zasady potrzeba wykładni przepisów prawa ustaje, jeżeli ustali ją w swoim orzecznictwie Sąd Najwyższy.

Uzasadnienie wniosku pozwanego o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na przesłankę oznaczoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie spełnia powyższych wymagań.

W orzecznictwie nie budzi wątpliwości, że syndyk masy upadłości działa na rzecz wierzycieli upadłego, niemniej jednak nie wszystkich, jakich upadły może mieć w czasie, gdy toczy się postępowanie upadłościowe, ale tych, którzy mają wolę zaspokojenia przysługujących im wierzytelności z masy upadłości. Może to nastąpić nie inaczej, jak tylko w reżimie procesowym prawa upadłościowego,

wymagającym zgłoszenia pewnych wierzytelności syndykowi, który ustala listę wierzycieli i przysługujących im wierzytelności oraz podejmuje czynności w celu ich zaspokojenia, a niektóre wierzytelności zaspakaja choćby nie zostały zgłoszone (art. 237 p.u.).

Trafnie zauważył skarżący, że nie zawsze istnienie wierzytelności i jej wysokość jest znana organom postępowania upadłościowego już na etapie jego wszczęcia. Nadto w toku postępowania upadłościowego mogą zajść takie okoliczności, których wystąpienie spowoduje zmiany nawet prawomocnej listy wierzytelności oraz planu podziału funduszków masy upadłości (art. 351 p.u.). Decydując o podejmowaniu kolejnych czynności w postępowaniu upadłościowym syndyk ma na uwadze stan wiedzy o wierzycielach upadłego i ich wierzytelnościach dostępny mu wtedy, gdy czynności tych powinien dokonać. Dotyczy to też skarg składanych na podstawie art. 127-135 p.u. i art. 527-534 k.c., do złożenia których po ogłoszeniu upadłości legitymowany jest wyłącznie syndyk. Po ogłoszeniu upadłości wierzyciel nie może z nich skorzystać, chyba że jego powództwo dotyczyłoby majątku upadłego nie należącego do masy upadłości, albo dotyczyło tylko jego praw, które zachowują moc w postępowaniu upadłościowym, np. zastaw, hipoteka. Ponieważ w procesie wytoczonym przez syndyka zastępuje on wszystkich wierzycieli, wierzyciele nie mogą przystępować do procesu w charakterze interwenientów ubocznych, a jedynie mogą, w postaci sprzeciwu, domagać się uznania czynności za bezskuteczną w postępowaniu o ustalenie listy wierzytelności (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 24 maja 2002 r., III CKN 998/99, Mon. Pr. 2011, nr 6, s. 320). Syndyk masy upadłości, który reprezentuje interesy wszystkich wierzycieli uczestniczących w postępowaniu upadłościowym nie ma zarazem interesu prawnego w zaskarżaniu czynności krzywdzących tylko jednego z nich.

Niezależnie od powyższego wskazać trzeba, że przy wydaniu orzeczenia w postępowaniu wszczętym z inicjatywy syndyka na podstawie art. 132 p.u. w związku z art. 527 k.c., tak samo jak w innych sprawach, sąd musi uwzględniać zasadę aktualności wynikającą z art. 316 k.p.c. Z przepisu tego wynika, że podstawą orzeczenia ma być stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy, tak co do żądania pozwu, jak i jego podstawy faktycznej. W niniejszej

sprawie, Sąd Apelacyjny ustalił, że w chwili wydawania orzeczenia w przedmiocie żądania powoda minął już trzydziestodniowy termin do zgłaszania wierzytelności do masy upadłości i żaden wierzyciel nie zgłosił w tym terminie swojej wierzytelności. Syndyk nie powoływał się też na istnienie jakichś wierzytelności upadłej, które by miał zaspokoić z urzędu, bez stosownego zgłoszenia.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. oraz - co do kosztów postępowania - art. 108 § 1 i art. 102 k.p.c., orzeczono jak w postanowieniu. Z uwagi na osobę powoda, charakter dochodzonego roszczenia oraz okoliczności, które zadecydowały o wyniku postępowania, Sąd Najwyższy odstąpił od obciążenia powoda kosztami postępowania kasacyjnego.